

Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA MŁODZIEŻY POLSKIEJ W BABIMOŚCIE

Stosunkowo najmniejsze zainteresowanie wśród badaczy wzbudziła działalność organizacji młodzieżowych na środkowym Pograniczu. Drukowane poniżej ze zbiorów prywatnych protokoły walnych zebrań Towarzystwa Młodzieży Polskiej w Babimoście rzucają na te sprawy wiele nieznanych faktów. Towarzystwo już przed pierwszą wojną światową rozpoczęło ożywioną działalność, której cechą charakterystyczną była uniwersalność, polegająca na łączeniu kilku form pracy. Łączyło ono w sobie działalność oświatową, kulturalną, sportową i turystyczną. Należy podkreślić sam fakt zrzeszenia się młodzieży przed rokiem 1914 i współpracy z Towarzystwem Robotników Polskich. Członkowie Towarzystwa po zakończeniu I wojny światowej, już w nieco innych warunkach, włączyli się do działalności organizacji polskich na Babimojszczyźnie.

Towarzystwo Młodzieży Polskiej z siedzibą w Babimoście po krótkiej przerwie po roku 1917 (Powstanie Wielkopolskie, rozwiązywanie kwestii granicznych) istniało do roku 1939 i zostało rozwiązane, jak wszystkie polskie organizacje po napaści Niemiec na Polskę. Po roku 1918 do Towarzystwa należała młodzież męska z obu Podmokli, poprzednio także z Babimostu i Nowej Wsi (ta ostatnia miejscowość została włączona do Polski).

Zeszyt, z którego przedrukujemy tekst, zawiera także protokoły ze „zwykłych” zebrań Towarzystwa, ale nie wnoszą one nic nowego do omawianego problemu. Doroczne walne zebrania dość wiernie podsumowywały dorobek Towarzystwa za miniony okres. Zebrania protokółowali ks. Stefan Łukowski, prezes albo kolejni sekretarze: Hieronim Michalski z Podmokli Wielkich i Wacław Samol z Babimostu.

Babimost, dnia 8 marca 1914 roku.

I Walne zebranie Tow. Młodzieży w sali Domu św. Józefa. Na dzisiejsze zebranie stawiło się członków 21, gości: 3.

Na przewodniczącego dzisiejszego zebrania obrano: Heppla Jana z Podmokli W., na sekretarza Michalskiego Hieronima z Podmokli W., który spisuje protokół walnego zebrania.

Porządek obrad następujących jest:

1. sprawozdanie sekretarza za czas od 17. 11 (od założenia) 1912 do 4. 1. 1914 roku.
2. sprawozdanie kasyera z tego samego okresu.
3. dyalogi i monologi członków.
4. wolne głosy.
5. zakończenie.

I. Sprawozdanie sekretarza.

Załączone dnia 17 listopada 1912 roku Tow. Młodzieży liczyło dnia tego członków 17. W ciągu roku 1913 wystąpiło 9, wstąpiło 14. Dziś liczy Towarzystwo członków 22. Na zaproszenie Tow. Robotników wzięło nasze Towarzystwo udział w zabawie latowej w dniu 12 maja. Główny udział wzięło Towarzystwo Młodzieży w przedstawieniach amatorskich urządzonych przez Tow. Rob. w dniach 2 i 8 lutego 1914 r. W ciągu roku odbyło się zebrań 14 na sali Domu św. Józefa a 2 na wsiach, jedno zebranie w Nowejwsi, jedno w Wielkich Podmokłach. Na zebraniach wygłoszona następujące wykłady i wiersze:

1. X. Patron: O życiu młodzieży
2. X. Patron: Nieco z historii Wielkiego Księstwa Poznańskiego
3. X. Patron: O czwartym przykazaniu
4. Hepel Jan: wiersz „Chleb”
5. X. Patron: Rozwój przemysłu na Górnym Śląsku
6. X. Patron: Jak powstaje gaz i do czego go się używa?
7. X. Patron: O gromochronach i ich działalności wśród burzy
8. X. Patron: O balonach gazowych
9. X. Patron: Księżę Józef Poniatowski
10. X. Patron: Galicya
11. X. Patron: O powstaniu pieniędzy i sposobie ich wyrobienia.

Członków na zebraniach było przeciętnie 20. W ciągu roku zajęto się pielnym uczeniem piosneczek ludowych.

Sprawozdanie kasyera

Dochodu było:

z zebranych składek:	57.35 mk
za odznaki	3.50 mk
za śpiewniczki	1.30 mk

Docho <u>du</u> razem	62.15 mk
Rozcho <u>du</u>	22.25 mk

Pozostaje gotówką	39.90 mk
-------------------	----------

Materiały i źródła

Rozchodu było:	
16. 3. 1913 za opał	3.75 mk
4. i 9. 5. 2 karty do Poznania	0.10 mk
2. 11. śpiewniczki i odznaki	14.70 mk
16. 1. 14 śpiewniczki	2.20 mk
16. 1. 14 książka z wierszarni	1.50 mk
	<hr/>
Rozchodu	22.25 mk

Zaraz po sprawozdaniu kasyera obrano 3 członków dla zrewidowania prawdziwości dochodów i rozchodów.

Do komisji rewizyjnej wybrano:
Hepla Jana, Kazimierza Michalskiego, Mazura Wawrzyna.

Sprawozdanie bibliotekarza

W ciągu roku 1913 urządziło sobie Towarzystwo małą biblioteczkę z książek pożyczonych, ponieważ w kasie nie było jeszcze odpowiedniej sumy. Później jednak zwinęto tę biblioteczkę, ponieważ X. Patron postarał się w Poznaniu w Głównym Zarządzie Czytelnicy Ludowej o nową bibliotekę dla naszego Towarzystwa. Biblioteka nowa istnieje od 1 stycznia 1914. Książek nowych mamy 44. Czytelników dopiero 7, a przeczytanych książek na razie 11. Spodziewać się należy, że członkowie pilnie książki z biblioteki brać i czytać będą. Na naszą bibliotekę dotąd Towarzystwo żadnych nie urządziło składek.

Majątek Towarzystwa do 8. 3. 1914

składał się oprócz gotówki w ilości	39,90 mk
1) z 46 śpiewniczków wartości	4.60 mk
2) z 36 odznaków wartości kupna	7.20 mk
	<hr/>
w całości wynosi majątek	51.70 mk

(podpisy)

Hepel Jan, Kazimierz Michalski, Mazur Wawrzyn.

Przy końcu ogłosili dialogi Rychły Franciszek i Heppel Jan poczem też wyczerpał się porządek dzienny.

(—) X. Stefan Łukowski

Babimost, d. 17 stycznia 1915 roku.

Walne zebranie Tow. Młodzieży na sali Domu św. Józefa

Stawiło się członków 29, gości —...

Zagaił zebranie X. Patron powołując na przewodniczącego: Hepla Jana, na sekretarza Sołtysika Wojciecha.

Związek Sokółów polskich
w państwie niemieckim.

Karta legitymacyjna.

Druh (na) *Wojciech Łomaszewski*

Gniazdo *Nowe-Kramskie*

Przyjęty (o) dnia *12. czerwca 1925 r.*

Wystąpił (a) dnia

Ćwiczący (a) — niećwiczący (a)
(Niestosowne przekreślić.)

Zarząd Tow. Gimnastycznego
„Sokół”

w *Nowym-Kramsku*

Pieczczę

Jan Jędrzejewski
prezes.

W. Dąb
sekretarz.

Własnoręczny podpis właściciela karty.

Porządek obrad:

1. sprawozdanie sekretarza za r. 1914
2. sprawozdanie skarbnika za r. 1914
3. sprawozdanie bibliotekarza za r. 1914
- 4a. wybór komisji rewizyjnej celem stwierdzenia stanu kasy
- 4b. wybór nowego Zarządu
5. wiersz
6. wolne głosy
7. zakończenie

Sprawozdanie sekretarza za r. 1914

Na początku roku liczyło Towarzystwo członków 22. W ciągu roku wystąpiło członków opuszczając parafię 3. Wstąpiło do Towarzystwa nowych członków 22. Przechodzi zatem na rok 1915 członków 41.

Zebrani odbyło się w ciągu roku 1914 — 7, na których było razem członków 169, a więc na każde zebranie przypadają przeciętnie członków 24. Gości było na 5 zebraniach razem 14. Wykłady i wiersze wygłaszano na każdym zebraniu. Każde zebranie rozpoczynano śpiewem pieśni kościelnych, a kończono piosenkami ludowymi.

a) Spis wykładów wygłoszonych w r. 1914

1. O życiu młodzieży — p. Samol Ludwik
2. O latawcach czyli aeroplanach — X. Patron
3. Życie św. Stanisława Kostki — członek Samol Waclaw z Babimostu
4. Życie Ojca św. Piusa X — X. Patron
5. Co to jest Czerwony Krzyż i jaka jego działalność podczas wojny — X. Patron.

b) Spis wierszy i dyalogów wygłoszonych w r. 1914.

1. „Piełgrzymka do Częstochowy” — dyalog 2 członków Jana Hepla z Podmokli Wielkich i Fr. Rychłego z Podmokli Małych
2. „Kulawy i ślepy” — wiersz wygłosił Soltysik Wojciech z Nowejwsi
3. „Nie sprzedam ci ziemi” — wiersz — Konieczek Franciszek z Babimostu.

W ciągu roku urządziło Towarzystwo 2 małe wycieczki a mianowicie dnia 26 kwietnia 1914 r. do lasku X. Prob. w Babimostie. Uczestniczyło 16 członków i 4 gości, zabawiając się w strzelanie i piłkę małą, drugą do Nowejwsi do lasku p. Trochelepszego dnia 17 maja 1914, gdzie przy udziale 10 gości bawiono się w piłkę nożną i małą.

Dnia 1 czerwca uczestniczyło Tow. w zabawie Tow. Robotników w Nowejwsi. Niestety wybuch wojny w sierpniu br. przeszkodził w wielkiej mierze w dalszym żywym zainteresowaniu się sprawami Towarzystwa, jakie okazywali nam zwłaszcza członkowie Towarzystwa Robotników. Nieubłagana wojna niestety i z grona naszych członków wywała kilku wysyłając ich na plac boju. Dotąd poszli na wojnę:

Rychły Franciszek z Podmokli Małych
Fryśny Feliks z Podmokli Małych
Mazur Wawrzyn z Podmokli Wielkich
Weimann Stanisław z Podmokli Wielkich
Michalski Kazimierz z Podmokli Wielkich
Hepeł Franciszek z Podmokli Wielkich

Sprawozdanie skarbnika za r. 1914

Dochodu było:

a) ze składek	35.70 mk
b) za śpiewniki	0,30 mk
c) za szpileczki	2.00 mk
Razem	38.00 mk

Rozchodu było:

za porządek w sali	2.00 mk
za porządek w sali	2.00 mk
Razem	5.00 mk

Zestawienie

Dochodu razem	38.00 marek
Rozchodu razem	5.00 marek
Czystego zysku	33.00 marki
Dochodzi z r. 1913	39.00 marek
Na rok 1915 przechodzi	72.90 marek

Powyższy stan kasy znaleźliśmy w porządku.

Sprawozdanie bibliotekarza za rok 1914

Książek było w bibliotece T.C.L. 44. Czytelników 16, wypożyczono książek 28.

4a. Do komisji rewizyjnej celem zrewidowania stanu kasy wybrano: Samola Waclawa, Binkiewiczza Jana, Michalskiego Franciszka.

4b. Następnie przystąpiono do wyboru nowego Zarządu.

Ze starego Zarządu ustępują:

Rychły Franciszek z Podmokli Małych — senior
Michalski Hieronim z Podmokli Małych — sekretarz
Paweł Nikodem z Podmokli Wielkich — skarbnik
Hepel Jan z Podmokli Wielkich — bibliotekarz

Z grona mężów zaufania ustępują:

Lewandowski Teofil z Babimostu
Sołtysik Wojciech z Nowejwsi
Rychły Franciszek z Podmokli Małych
Hepel Jan z Podmokli Wielkich

Do nowego Zarządu wybrani na 2 lata:

Michalski Franciszek z Podmokli Wielkich — senior
Samol Waclaw z Babimostu — sekretarzem
Michalski Hieronim z Podmokli Małych — zastępcą sekr.
Fleiszerowicz Piotr z Nowejwsi — skarbnikiem
Paweł Nikodem z Podmokli Wielkich — zastępcą
Konieczek Piotr z Babimostu — bibliotekarzem
Hepel Jan z Podmokli Wielkich — zastępcą

Na mężów zaufania także na przeciąg 2 lat wybrano:
na Babimost Baera Andrzeja
na Podmokle Wielkie Mazura Stanisława
na Podmokle Małe Zmudę Jana
na Nowąwieś ponownie Soltysika Wojciecha.

Po wyborach podziękował X. prezes ustępującym członkom z starego Zarządu za ich pracę około dobra i rozwoju Towarzystwa i poprosił ich, aby młodszym kolegom, którzy do nowego Zarządu wstąpiili służyli radą i czynną pomocą. Nowych zaś członków Zarządu powitał x. prezes imieniem Towarzystwa życząc im wytrwałości w załatwianiu nowych obowiązków. Po załatwieniu spraw ważniejszych otwarto dyskusję nad ulokowaniem majątku Towarzystwa. Członek Jan Hepeł stawia wniosek, aby Towarzystwo przeznaczyło pewną sumę na cele Czytelni Ludowej, by się odwdziżyć Głównemu Zarządowi, T.C.L. w Poznaniu za bezpłatne dostarczenie książek. Ks. prezes jednakże radzi na razie odstąpić od tego zamiaru, a uchwalić pewną sumę na biednych współbraci z Królestwa, którzy wobec wojny pozostają w granicach państwa niemieckiego bez środków. Towarzystwo przyjmuje wniosek x. prezesa i uchwała wysłać na ten cel 10 marek. Również uchwalono złożyć w tutejszym Banku Ludowym na książeczkę oszczędnościową 50 mk po 4 proc. za półrocznym wypowiedzeniem... Sprawozdanie za r. 1914 ogłosi się w „Przewodniku Katolickim”.

Babimost, dnia 23 stycznia 1916 roku.

III Walne zebranie Tow. Młodzieży na sali Domu św. Józefa

Stawiło się członków 28, gości 6. Zebranie rozpoczęto pieśnią „A wczora z wieczora”. Zagaił zebranie X. prezes, powołując na przewodniczącego: Jana Zmudę z Podmokli Małych, na sekretarza: Mazura Stanisława z Podmokli Wielkich.

Porządek obrad:

1. sprawozdanie sekretarza za rok 1915
2. sprawozdanie skarbnika za rok 1915
3. sprawozdanie bibliotekarza za rok 1915
4. wybór komisji rewizyjnej
5. wolne głosy
6. zakończenie

Sprawozdanie sekretarza za rok 1915

Na początku roku należało do Towarzystwa członków	41
W ciągu roku wystąpiło członków	3
Nowych członków wstąpiło do Towarzystwa	10
Przechodzi na rok 1916 członków	48
Znajdują się na polu walki	16
Dotychczas poległ	1

Zebrań odbyło się w roku 1915 — 12, na których było razem członków 188, a więc na każde zebranie przypadło przeciętnie członków 16. Gości było na 6 zebraniach razem 17. Wykłady i wiersze wygłaszano prawie na każdym zebraniu. Prawie każde zebranie rozpoczynano śpiewem.

Spis wykładów wygłoszonych w r. 1915

1. O łodziach podwodnych — ks. prezes
2. O wartości o(d)stemplowanych znaczków — ks. prob.
3. O historii polskiej — ks. prezes
4. O dziejach Babimostu — członek W. Samol
5. O Tadeuszu Kościuszcze — ks. prezes
6. O zachowaniu się młodzieży w domu — ks. prezes

Spis wierszy i dialogów wygłoszonych w r. 1915

1. O ziemi naszej — Michalski z Podmokli Wielkich
2. Marzenia chłopca — Zmuda z Podmokli Małych
3. Kopiec Kościuszki — Winiarz z Nowejwsi.

W ciągu roku urządziło Towarzystwo 2 wycieczki na kołach a mianowicie dnia 26 września do Zbąszynia i druga 23 października do Chobienic. Dnia 8 sierpnia urządzono przechadzkę do Wielkich Podmokli. Tam zabawiono się w lasku p. Szukały Wińcentego w piłkę małą i piłkę nożną. Członków było 30. Oprócz nich bardzo dużo kolegów nie należących do Towarzystwa. W ciągu roku 1915 ćwiczyło Towarzystwo w dalszym ciągu kilka nowych piosenek. Główny jednakże nacisk położono na ćwiczenia poprawnego pisania polskiego. Nie wszyscy jednakże członkowie w ćwiczeniach tych brać mogli udział, ponieważ ciągle jeszcze srożąca się wojna coraz więcej zabierała nam członków w szeregi wojskowe.

Sprawozdanie skarbnika za rok 1915

(zobacz książeczkę do zapisywania dochodów i rozchodów).

Sprawozdanie bibliotekarza za rok 1915

W zastępstwie Konieczka Franciszka z Babimostu X. prezes podaje, że w tym roku bardzo mało członkowie korzystali z biblioteki Towarzystwa. Biblioteka liczy książek 44. Czytało tylko 3 członków razem książek 12. Poza tem wypożyczono nie członkom książek 20. W całości zatem wypożyczeń było 32. W czasie składania sprawozdań przybył na salę Patron X. Proboszcz Meissner. Po ukończeniu sprawozdania i po dokonanej rewizji kasy toczyły się obrady nad sprawą wstąpienia naszego Towarzystwa do Związku Tow. Młodz. w Poznaniu. Postanowiono zapytać się o warunki przyjęcia do Związku.

Następują dwa wiersze wygłoszone przez członków Sołtysika z Nowejwsi „Ziemia po-zimą” i Flejszerowicza Piotra z Nowejwsi „Postrzyżyny u Piasta”. Obie deklamacje wypadły nader korzystnie. Przy końcu zabrał głos X. Patron dając wyraz radości z postępu pracy i rozwoju Towarzystwa i upomniał, by i nadal członkowie chętnie garnęli się do pracy. Zakończono zebranie pieśnią „Jak wspaniała nasza postać”.

Babimost, dnia 11 lutego 1917 roku.

IV Walne zebranie Towarzystwa Młodzieży

Członków stawilo się 19. Zagail je ks. prezes.

Porządek obrad:

1. Zagajenie
2. Wybór przewodniczącego, sekretarza i komisji rewizyjnej
3. Sprawozdanie za rok 1916
  - a) sekretarza
  - b) skarbnika
5. Rewizja kasy i ksiązek
6. Wybór nowego zarządu
7. Wnioski do uchwał
8. Wolne głosy i zakończenie

Następnie przeczytano protokół z ostatniego zebrania.

Sprawozdanie sekretarza

Na początku roku było członków	48
W ciągu roku wstąpiło członków	19
W ciągu roku wystąpiło członków	—
Poległo członków	1
Na rok 1917 przechodzi członków	66
Na wojnie znajduje się członków	30

W roku 1916 odbyło się 7 zebrań, na których razem było członków 158, a więc na każde zebranie przypada przeciętnie członków 22. Gości było na wszystkich posiedzeniach razem 16.

Spis wykładów i wierszy wygłoszonych przez członków:

1. Wykład o stołecznych miastach Polski
2. Wiersz pt. „Do pracy”
3. Wiersz pt. „Przyleciała osa”
4. Wykład o zachowaniu się poza domem — X. Prezes

Każde zebranie rozpoczynano pieśnią kościelną lub światową.

Wycieczek nie urządzano w tym roku wcale. Pieśni wycwiczono jedną i to piosenkę „Młody wojownik”.

(Na tym kończy się zeszyt z protokołami)

Do druku podał:

JANUSZ KONIUSZ